

Men undertiden tages Initiativet til Oprettelsen af Husmandsbrug ikke saa meget af den Landarbejder, der ønsker at være Statshusmand, som af den Jordbesidder, der ønsker at komme af med en Yderparcel. Jeg kender, og jeg tror, at de fleste af de ærede Medlemmer kende Eksempler paa, at vedkommende Landarbejder slet ikke opfylder Lovens Betingelser; ikke ejer den Kapital, som Loven kræver, men den ene Tiendedel af Laanets Størrelse, han skal præstere, har han laant, og han har laant den netop af den Jordbesidder, som ønsker at komme af med en Parcel, og som sagtens kan være tjent med at laane en vordende Statshusmand f. Eks. 500 Kr., naar han af ham kan faa 500 Kr. mere, end hvad han ellers kan udbringe Parcellen til. Fordringen om, at Landarbejderen skal eje $\frac{1}{10}$ af Laanets Paalydende, er visselig ikke for streng. Jeg er tværtimod tilbøjelig til at mene, at man paa dette Punkt burde skærpe Fordringerne noget. Under de nuværende Lønningsforhold paa Landet vil en Landarbejder uden særlig store Ofre og i ikke særlig lang Tid kunne samle de 500 til 600 Kr., og de Landarbejdere, der ikke kunne eller ikke ville bringe disse Ofre, bør ikke have Andel i Statens Præmie eller Gave, eller hvad man nu kalder Statslaanet.

Jeg ved ikke, om der kan findes Midler til at hindre, at man paa slig Vis gaar udenom Loven, men ærede Medlemmer ville give mig Ret i, at en saadan Fremgangsmaade i allerhøjeste Grad strider imod Lovens Mening og Lovens Idé. Thi Lovens Mening er ikke den, at der skal skabes saa mange Statshusmandsbrug som muligt, men Lovens Mening er den, at de Husmandsbrug, der oprettes, i alt væsentligt skulle kunne føde en Familie, og at Landarbejderen, naar han ikke, ved at lægge op af sin Løn, har vist, at han vil være sparsommelig og vil stræbe efter en Gang at faa Foden under eget Bord, ikke skal have den Fordel, som Statslaanet er.

Men det, at en Landarbejder er sparsommelig, er ikke nok, Sparsommelighed alene gør det ikke; fordi en Landarbejder er sparsommelig og paapasselig i sin Tjeneste, derfor behøver han ikke at blive dygtig i sin egen Bedrift. Jeg tror, at det vilde være heldigt, om der i nogen Grad skete et Kvalitetsvalg med Hensyn til de Personer, der søge Statshuse, og at det vilde være ønskeligt, om der gaves noget Spillerum angaaende Statslaanets Størrelse for saadanne Landarbejdere, der

have særlig fortrinlige Anbefalinger for praktisk Dygtighed. Jeg anser 6,000 Kr. som et i de fleste Tilfælde heldigt valgt Maksimum, men jeg er tilbøjelig til at mene, at for særlig velkvalificerede og velanbefalede Husmandsemner bør man kunne gaa ud over denne Sum, saaledes at det i § 7 fastsatte Maksimum, 6,000 Kr., maa overskrides ikke blot, naar Egnens Jordpriser ere særlig høje, men ogsaa, naar Andragerens Anbefalinger og Uddannelses tale for det.

I Lovforslagets § 16, som bestemmer, at der ikke, uden efter forud fra Landbrugsministeren indhentet Samtykke, kan gøres Udlæg, Arrest eller Beslag i de nævnte Ejendele for en af Ejeren eller af nogen paa hans Vegne paadragen personlig Gæld, er der ikke sket nogen Forandring i den oprindelige Lov. Den højtærede Landbrugsminister udtalte ved Fremsettelsen af Lovforslaget, at Staten ikke kan udlaane $\frac{9}{10}$ af en Ejendoms Værdi til en Mand og saa lade Trediemænd gøre Udlæg hos ham og derved suspendere det, som man ved denne Lov har tilsigtet; deri har den højtærede Minister jo nogen Ret, men nægtes kan det ikke, at denne Betingelse ofte virker i høj Grad generende for Statshusmanden. Ministeren udtalte fremdeles, at det naturlige er, at man giver Folk Kredit efter deres personlige Kvalifikationer, og der er jo heldigvis mange Statshusmænd, der ere udmærket kvalificerede til at nyde Kredit fremfor andre Husmænd, ja, Gaardmænd med. Det betvivler jeg aldeles ikke. Men sikkert er det, at mange Købmænd have det Princip at nægte Statshusmænd Kredit af en hvilken som helst Art, og at overmaade mange Auktionsholdere ikke til Statshusmænd udlevere, hvad der er købt paa Auktion, uden mod kontant Betaling. Jeg vil selvfølgelig ikke sige, at Statshusmændene med Rette kunne stemples som Borgere af anden Klasse, men det kan ikke nægtes, at denne Købmandens og Herredsfuldsmægtigens Forsigtighed, som der i Virkeligheden ikke er noget at sige til, tidt virker lammende paa Statshusmændenes fornuftige Dispositioner. Jeg tror, at den nævnte Bestemmelse bevirker, at nogle af vore bedste Landarbejdere ikke søge Statslaan, og jeg beder vedkommende Udvalg tage under Overvejelse, om ikke denne Paragrafs Bestemmelser kunne ændres derhen, at naar Udlæg og Arrest foretages, og Ejendommen derefter skal realiseres, da er Statens Fordring straks forfalden til Betaling.

Ifølge Statistikken var ved Overtagel-